

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS

KOMÜNİST MANİFESTO

Çeviri: CELÂL ÜSTER - NUR DERİŞ

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS
KOMÜNIST
MANIFESTO

Das Kommunistische Manifest, Karl Marx-Friedrich Engels

© 2008, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2008

30. basım: Ağustos 2018, İstanbul

Bu kitabın 30. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-1005-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750710056

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

KARL MARX
FRIEDRICH ENGELS
KOMÜNİST
MANİFESTO

Çeviri

Celâl Üster - Nur Deriş

CELÂL ÜSTER, 1947'de İstanbul'da doğdu. İngiliz Erkek Lisesi, Robert Academy ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. İlk çevirileri *Yeni Dergi*'de yayımlandı. 1983'te George Thomson'ın *Tarihöncesi Ege* adlı yapıtının çevirisiyle *Yazko Çeviri* dergisinin Azra Erhat Ödülü'ne değer görüldü. Yaroslav Haşek'ten George Orwell'a, D.H. Lawrence'tan Iris Murdoch'a, Juan Rulfo'dan Jorge Luis Borges'e, Mario Vargas Llosa'dan John Berger'a Paulo Coelho'dan Roald Dahl'a pek çok yazarın yapıtlarını dilimize kazandırdı.

NUR DERİŞ, 1949'da İstanbul'da doğdu. Şişli Terakki Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. Celâl Üster'le birlikte çevirdiği *Komünist Manifesto* nedeniyle yargılandı. Davanın 12 Eylül 1980'deki askerî darbeyle birlikte Sıkıyönetim Mahkemesi'ne aktarıldığı sırada yurtdışına gitmeyi seçti. 1981-1991 arasındaki bu gönüllü sürgün döneminde, Cenevre Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransızca ve İngilizce bölümlerinde öğrenim gördü. Deriş, Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nün lisansüstü programında ders veriyor.

İçindekiler

Karl Marx: Kısa Yaşamöyküsü	11
Friedrich Engels: Kısa Yaşamöyküsü	18
Sunu	23
Çeviriyle İlgili Açıklamalar	41
Komünist Manifesto	
1. Burjuvalar ve Proleterler.....	49
2. Proleterler ve Komünistler.....	65
3. Sosyalist ve Komünist Literatür	77
I. Gerici Sosyalizm	77
a. Feodal Sosyalizm	77
b. Küçük Burjuva Sosyalizmi	79
c. Alman Sosyalizmi ya da “Gerçek” Sosyalizm	81
II. Tutucu Sosyalizm ya da Burjuva Sosyalizmi.....	84
III. Eleştirel-Ütopyacı Sosyalizm ve Komünizm	86
4. Komünistlerin Günümüzdeki Çeşitli Muhalefet Partileri Karşısındaki Tutumu	90
Karl Marx ve Friedrich Engels’in Komünist Manifesto’nun Çeşitli Basımları İçin Yazdıkları Önsözler	
1872 Almanca Basımına Önsöz.....	95
1882 Rusça Basımına Önsöz	97

1883 Almanca Basımına Önsöz.....	99
1888 İngilizce Basımına Önsöz.....	101
1890 Almanca Basımına Önsöz.....	106
1892 Lehçe Basımına Önsöz.....	112
1893 İtalyanca Basımına Önsöz.....	114
Notlar.....	116

Çeviriyle İlgili Açıklamalar

Komünist Manifesto'nun elinizdeki çevirisinde, Karl Marx ve Friedrich Engels'in yakın dostu ve hukuk danışmanı, Uluslararası Emekçiler Birliği (I. Enternasyonal) üyesi Samuel Moore'un, yapıtın 1888 Londra basımı için yaptığı *Manifesto of the Communist Party* başlıklı İngilizce çeviri temel alınmıştır. Marx'ın *Kapital* adlı yapıtının birinci cildinin İngilizce çevirisinde de imzası bulunan Moore'un, 1872 tarihli ikinci Almanca basımından gerçekleştirdiği bu çeviri, *Manifesto*'nun 1888 tarihli İngilizce basımı ile 1890 tarihli Almanca basımının önsözlerinde de belirtildiği gibi, Engels tarafından gözden geçirildikten sonra onaylanmış ve yine Engels tarafından tarihsel konulara açıklık getiren notlar eklenmiştir. Engels, bu İngilizce basımdaki bazı notları, *Manifesto*'nun 1890 Almanca basımına da aktarmıştır.

Elinizdeki Türkçe çeviri, tam otuz yıl önce yapıldığı için, Can Yayınları'ndaki bu yeni basımına hazırlanırken yeniden gözden geçirilmiş, Almanca aslıyla karşılaştırılarak kimi terim, sözcük ve deyişlerin sağlanması yapılmıştır.

Engels'in açıklayıcı notlarına metin boyunca sayfa altlarında yer verilmiş, Türkiyeli okura kolaylık sağlayacağını düşündüğümüz kimi açıklamalar ve *Manifesto*'nun Almanca aslıyla İngilizce çevirisi arasındaki ufak tefek farklılıklara açıklık getiren notlar ise metin sonuna alınmıştır. Bu notların hazırlanmasında, çeşitli kaynakların yanı sıra, Cambridge Üniversitesi Tarih Fakültesi Siyaset Bilim Bölümü ve Cambridge, King's College öğretim üyesi Gareth Stedman Jones'un, 2002 yılında

Penguin Books'tan yayımlanan *The Communist Manifesto* için kaleme aldığı önsöz ve notlardan da yararlanmıştıır.

Marx ve Engels'in, *Komünist Manifesto*'nun Almanca ve başka dillerdeki sonraki basımları için kaleme aldıkları önsözler ise, değişen koşullarda yaptıkları yeni açıklama ve değerlendirmelerin tarihsel gelişim süreci içinde izlenebilmesini sağlamak amacıyla, ana metnin ardından sunulmuştur.

Elinizdeki çeviriyi Almanca aslıyla karşılaştırmamızı olanaklı kılan değerli dostumuz Alp Orçun'a ve "Sunu"daki hukuksal bilgilerin doğru olarak verilebilmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli hukukçu Fikret İlkez'e teşekkür borçluyuz.

CELÂL ÜSTER - NUR DERİŞ

Komünist Manifesto

Komünist Parti Manifestosu'nun Şubat 1848 tarihli ilk basımının başlık sayfası.

Avrupa'ya bir heyula korku salıyor: Komünizm heyulası. Papa'sından Çar'ına, Metternich'inden Guizot'suna, Fransız Radikallerinden Alman polislerine, kocamış Avrupa'nın tek-mil güç odakları, bu heyulayı dualar ve tütsülerle kovmak için kutsal bir bağlaşmada el ele vermiş bulunuyorlar.¹⁰

İktidardaki hasımlarınca komünistlikle suçlanmamış tek bir muhalefet partisi olmadığı gibi, kendine yöneltilen komünistlik karalamasını, gerek kendinden daha ilerici karşıtlarına, gerek gerici partilere gerisingeri fırlatmamış tek bir muhalefet partisi de yoktur.

Bundan iki sonuç çıkmaktadır:

Birincisi, komünizm daha şimdiden Avrupa'nın tüm devletlerince başlı başına bir güç olarak kabul edilmiş bulunmaktadır.

İkincisi, Komünistlerin, görüşlerini, amaçlarını, eğilimlerini açıktan açığa tüm dünyanın gözleri önüne sermelerinin, bu Komünizm heyulası masalına doğrudan doğruya bir parti manifestosuyla yanıt vermelerinin zamanı gelip çatmıştır.

Çeşitli uluslardan Komünistler işte bu amaçla Londra'da bir araya gelmişler ve İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Flamanca ve Danca yayımlanmak üzere aşağıdaki manifestoyu kaleme almışlardır.

1

Burjuvalar ve Proleterler*

Tüm toplumların bugüne kadarki tarihi,** sınıf savaşmalarının tarihidir.

Özgür yurttaşlar ile köleler, patriciler ile plebler, toprak beyleri ile toprak köleleri, lonca ustaları*** ile çıraklar, sözün kisası ezenler ile ezilenler sürekli karşı karşıya gelmişler, her seferinde ya toplumun tümünden devrimci bir dönüşüme uğramasıyla ya da çatışan sınıfların ortak yıkımıyla sonuçlanan, kimi zaman gizliden gizliye, kimi

* Burjuvazi derken, toplumsal üretim araçlarının sahibi olan ve ücretli emekçi çalıştıran modern kapitalist sınıf demek isteniyor. Proletarya derken de, hiçbir üretim aracına sahip olmadıkları için ancak işgüçlerini satarak yaşayabilen modern ücretli emekçiler sınıfı demek isteniyor. (F. Engels'in 1888 tarihli İngilizce basıma notu.)

** Yani bütün yazılı tarih. Toplumun tarihöncesi, yazılı tarihten önceki toplumsal örgütlenme 1847'de hemen hiç bilinmiyordu. O zamandan bu yana, Haxthausen, Rusya'da ortak toprak mülkiyeti bulunduğunu ortaya çıkardı; Maurer, bütün eski Germen boylarının tarihte yola çıktıkları toplumsal temelini ortak toprak mülkiyeti olduğunu kanıtladı; ve giderek, Hindistan'dan İrlanda'ya kadar her yerde köy topluluklarının toplumun ilkel biçimi olduğu ya da olmuş olduğu anlaşıldı. Bu ilkel komünist toplumun iç örgütlenmesi, tipik biçimiyle, sonunda Morgan'ın gens'in gerçek niteliğini ve kabile'yle ilişkisini keşfetmesiyle açıklığa kavuştu. Bu ilkel toplulukların dağılıp gitmesiyle birlikte, toplum önce farklı ve en sonunda da uzlaşmaz karşıtlıkta sınıflara ayrılmaya başlar. Bu dağılıp gitme sürecini, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni* adlı yapıtta en başından alarak ortaya koymaya çalıştım. (F. Engels'in 1888 tarihli İngilizce basıma notu.)

*** Lonca ustası, bir loncanın asal üyesidir; yani bir loncanın başı değil, lonca içinde bir ustadır. (F. Engels'in 1888 tarihli İngilizce basıma notu.)

zaman açıktan açığa, ama dur durak bilmeyen bir savaşım içinde olmuşlardır.

Tarihin daha önceki çağlarında, hemen her yerde, çeşitli katmanlara bölünmüş karmaşık bir toplum düzeni, çok yönlü bir toplumsal aşama sıralaması görürüz. Eski Roma'da patriciler,¹¹ şövalyeler, plebler,¹² köleler; ortaçağda feodal beyler, vasallar,¹³ lonca ustaları, kalfalar, çıraklar, toprak köleleri ve bu sınıfların hemen hepsinde de alt aşama sıralamaları.

Feodal toplumun yıkıntıları arasından boy atıp yükselen modern burjuva toplumu, sınıf çelişkilerini ortadan kaldırmış değildir. Modern burjuva toplumu, eski sınıfların yerine yeni sınıflar, eski baskı koşullarının yerine yeni baskı koşulları, eski savaşım biçimlerinin yerine yeni savaşım biçimleri getirmekten öteye gitmemiştir.

Öte yandan, çağımızın, burjuva çağının ayırt edici bir özelliği vardır: Bu çağ, sınıf karşıtlıklarını yalınlaştırmıştır. Bütün bir toplum, iki büyük karşıt cepheye, birbiriyle dolaysızca karşı karşıya gelen iki büyük sınıfa, burjuvazi ile proletaryaya her geçen gün daha fazla bölünmektedir.

Ortaçağın toprak köleleri arasından en eski kentlerin ayrıcalıklı kentlileri doğmuş, bu kentlilerin arasından da burjuvazinin ilk tohumları filizlenmiştir.

Amerika'nın keşfi, Ümit Burnu'nun dolaşılması, yükselen burjuvaziye yepyeni alanlar açmıştır. Doğu Hindistan ve Çin pazarlarının açılması, Amerika'nın sömürgeleştirilmesi, sömürgelerle yapılan ticaret, değişim araçlarının ve genel olarak malların çeşitlenmesi, ticaret, denizcilik ve sanayiye o güne kadar görülmemiş bir itilim sağlamış, böylelikle temelleri sarsılan feodal toplumun bağrındaki devrimci ögenin gelişmesini sağlamıştır.

Sanayi üretimini kapalı loncaların tekelinde tutan feodal sanayi sistemi, yeni pazarların gittikçe büyüyen

gereksinimlerini karşılayamaz olmuş, onun yerini manifaktür sistemi almıştır. Lonca ustaları, imalatçı orta sınıf¹⁴ tarafından bir köşeye itilmiştir; farklı loncalar arasındaki işbölümü, her bir atölyenin kendi içindeki işbölümü karşısında yok olup gitmiştir.

Bu arada, pazarlar durmadan büyümüş, talep durmadan artmış, artık manifaktür bile yetersiz kalmaya başlamıştır. İşte o zaman, buhar ve makine, sanayi üretiminde devrim yapmış, manifaktürün yerini dev, modern sanayi almış, sanayici orta sınıf da yerini sanayi milyonerlerine, dev sanayi ordularının komutanlarına, modern burjuvalara bırakmıştır.

Modern sanayi, Amerika'nın keşfiyle yolu açılan dünya pazarını kurmuş; bu pazar ticaretin, deniz ve kara ulaşımının olağanüstü bir biçimde gelişmesine yol açmış; bu gelişme de sanayinin yayılmasını sağlamıştır. Sanayi, ticaret, denizyolları ve demiryolları yaygınlaştıkça burjuvazi de gelişmiş, sermayesini artırmış ve ortaçağdan arta kalan tüm sınıfları sahne arkasına itmiştir.

Demek ki, modern burjuvazinin kendisi de uzun bir gelişme sürecinin, üretim ve değişim biçimlerinde gerçekleşen bir dizi devrimin ürünüdür.

Burjuvazi, gelişirken attığı her adıma uygun düşen siyasal bir ilerleme de sağlamıştır. Feodal aristokrasinin egemenliği altında ezilen bir sınıf, ortaçağ komününde* silahlı ve kendi kendini yöneten bir topluluk olan; kimi yerde bağımsız bir kent cumhuriyeti (İtalya ve Almanya'da olduğu gibi),¹⁵ kimi yerde monarşinin vergi öde-

* Fransa'da yeni yeni oluşmakta olan kentler, daha feodal beyleri ve efendilerinden "Üçüncü Tabaka" olarak yerel özerklik ve siyasal haklarını ele geçirmeden önce bile, kendilerine "komün" adını veriyorlardı. Genel olarak söylenecek olursa, burada, burjuvazinin ekonomik gelişmesi açısından tipik ülke olarak İngiltere, burjuvazinin siyasal gelişmesi açısından tipik ülke olarak Fransa alınmıştır. (Engels'in 1888 İngilizce basımına notu.)

mekle yükümlü “Üçüncü Tabaka”sını¹⁶ oluşturan (Fransa’da olduğu gibi);¹⁷ daha sonraları da, manifaktür döneminde aristokraziye karşı bir denge ögesi olarak yarı feodal ya da mutlak monarşiye hizmet eden ve aslında genel olarak büyük monarşilerin temel taşı olan burjuvazi, en sonunda, modern sanayi ve dünya pazarının oluşmasından bu yana modern temsili devlette siyasal egemenliği tek başına ele geçirmiştir. Modern devletin yürütme gücü, tüm burjuvazinin ortak işlerini yürüten bir kuruldan başka bir şey değildir.

Burjuvazi, tarihsel olarak, son derece devrimci bir rol oynamıştır.

Burjuvazi, yönetimi ele geçirdiği her yerde, tüm feodal, ataerkil ve kırsal ilişkilere son vermiştir. İnsanoğlunu “doğal efendileri”ne bağlı kılan çapraşık feodal bağları acımasızca kesip atmış, insanla insan arasında katıksız çıkardan, katı “nakit ödeme”den¹⁸ başka bir bağ bırakmamıştır. Dinsel azgınlığın, soylu tutkuların, sığ duygusallığın en ulu coşkunluklarını bencil çıkarıcılığın buzlu sularında boğmuştur. İnsanoğlunun kişisel değerini değişim değerine dönüştürmüş ve onca kazanılmış, geri alınmaz özgürlüğün yerine o tek, vicdansız özgürlüğü, Serbest Ticareti geçirmiştir. Sözün kısası, dinsel ve siyasal aldatmacaların peçesi ardına gizlenen sömürünün yerine çırılçıplak, utanmasız, dolaysız, acımasız sömürüyü geçirmiştir.

Burjuvazi, bugüne kadar el üstünde tutulan ve önlerinde yerlere kadar eğilinen mesleklerin tüm saygınlığını çekip almış; hekimi de, avukatı da, rahibi de, şairi de, bilim adamını da kendi ücretli emekçisi yapıp çıkmıştır.

Burjuvazi, ailenin duygusal peçesini çekip indirmiş, aile ilişkisini basit para ilişkisine indirgemıştır.

Burjuvazi, ortaçağda gericilerin onca hayranlık duyduğu kaba güç gösterisinin nasıl olup da en uyuşuk mis-

kinlikle tam bir uyum içinde olduğunu açığa çıkarmıştır. İnsan uğraşının neler yaratabileceğini ilk ortaya koyan burjuvazi olmuştur. Burjuvazi, Mısır piramitlerinden, Roma'nın sukemerlerinden, gotik katedrallerden kat kat üstün harikalar yaratmış, bir zamanların tüm kavim göçleri ve haçlı seferlerini gölgede bırakan seferler gerçekleştirmiştir.

Burjuvazi, üretim araçlarını, dolayısıyla üretim ilişkilerini ve onlarla birlikte toplumun tüm ilişkilerini durmadan devrimcileştirmeksizin var olamaz. Oysa eski üretim biçimlerinin olduğu gibi korunması, daha önceki tüm sanayi sınıflarının ilk varlık koşuluydu. Burjuva çağını daha önceki tüm çağlardan ayırt eden özellik, üretimin durmadan değişip gelişmesi, tüm toplumsal koşulların aralıksız altüst olması, bitmek bilmeyen bir belirsizlik ve çalkantıdır. Tüm kalıplaşmış, donup kalmış ilişkiler, ardı sıra gelen eski ve saygıdeğer önyargılar ve düşüncelerle birlikte silinip giderken, yeni oluşanlar da kemikleşmeye fırsat bulamadan köhneleşir. Elle tutulur ne varsa uçup gider, kutsal olan her şey ayaklar altına alınır ve sonunda insanoğlu aklını başına toplayıp yaşamının gerçek koşulları ve kendi türüyle olan ilişkileriyle yüz yüze gelmek zorunda kalır.

Ürünleri için durmadan genişleyen bir pazar gereksinimi, burjuvaziye yeryüzünün dört bir yanına salar. Burjuvazinin her yerde yuvalanması, her yere yerleşmesi, her yerle bağlantılar kurması gerekir.

Burjuvazi, dünya pazarını sömürerek bütün ülkelerdeki üretim ve tüketimi kozmopolit bir niteliğe büründürmüş; sanayinin üstünde durduğu ulusal zemini ayaklarının altından çekip alarak gericileri derin bir yasa boğmuştur. Eskiden kurulmuş olan tüm ulusal sanayiler ya yıkıldı gitti ya da her geçen gün yıkılıp gidiyor. Bunların yerini, kurulmaları tüm uygar uluslar için bir ölüm ka-

lim sorunu olup çıkan yeni sanayiler; artık yerli hammadde-leri değil de, en uzak yerlerden sağlanan hammaddeleri işleyen sanayiler; ürünleri yalnızca üretilen ülkede değil, aynı zamanda dünyanın dört bir yanında tüketilen sanayiler almaktadır. Ülke içinde üretilen ürünlerin karşıladığı eski gereksinimlerin yerini de uzak diyar ve ülkelerin ürünlerini gerektiren yeni gereksinimlerin aldığı görülmektedir. Eski yerel ve ulusal içekapanıklık ve kendi kendine yeterliliğin yerini çok yönlü ilişkiler ve ülkelerin evrensel karşılıklı bağımlılığı almış bulunmaktadır. Üstelik yalnızca maddi üretimde değil, düşünsel üretimde de. Tek tek ulusların düşünsel yaratıları hepsinin ortak malı olmaktadır. Ulusal tek yanlılık ve dar kafalılık her geçen gün biraz daha olanaksızlaşmakta, çok sayıda ulusal ve yerel edebiyattan bir dünya edebiyatı¹⁹ doğmaktadır.

Burjuvazi, tüm üretim araçlarının hızla gelişmesi, ulaşım ve iletişimin büyük ölçüde kolaylaşması sonucunda, tüm ulusları, dahası en barbarlarını bile uygarlığın bağına çekmektedir. Malların ucuz fiyatları, burjuvazinin tekmil Çin Seddi'ni yerle bir ettiği ve barbarların yabancılara karşı inatla besledikleri nefreti dize getirdiği ağır toplardır. Burjuvazi, tüm ulusları yok olup gitmek için burjuva üretim biçimini benimsemeye zorlamakta; onları kendisinin uygarlık adını verdiği şeyi kabullenmek, yani burjuvalaşmak zorunda bırakmaktadır. Sözün kısası, burjuvazi kendi suretinde bir dünya yaratmaktadır.

Burjuvazi, köyleri kentlerin egemenliği altına sokmuştur. Çok büyük kentler yaratmış, kentlerin nüfusunu kırsal nüfusa oranla büyük ölçüde artırmış, böylece nüfusun hiç de azımsanmayacak bir bölümünü kırsal yaşamın miskinliğinden kurtarmıştır. Tıpkı köyleri kentlere bağımlı kıldığı gibi, barbar ve yarı barbar ülkeleri uygar

ülkelere, köylü ulusları burjuva uluslara, Doğu'yu da Batı'ya bağımlı kılmıştır.

Burjuvazi, nüfusun, üretim araçlarının ve mülkiyetin dağınkılığına her geçen gün biraz daha son vermektedir. Nüfusu bir araya getirmiş, üretim araçlarını merkezileştirmiş, mülkiyeti birkaç elde toplamıştır. Bu da kaçınılmaz olarak siyasal merkezileşmeyi getirmiştir. Çıkarları, yasaları, yönetimleri ve vergi sistemleri ayrı olan birbirinden bağımsız ya da birbirlerine gevşek bağlarla bağlı eyaletler, tek bir hükümeti, ortak yasaları, ortak bir sınıf çıkarı, ortak sınırları ve tek bir gümrük hattı bulunan tek bir ulusta bütünleşmiştir.

Burjuvazi, henüz yüz yılı bile bulmayan egemenliği sırasında, daha önceki kuşakların hepsinden çok daha büyük ve görkemli üretici güçler yaratmıştır. Doğa güçlerinin insanoğlunun önünde boyun eğmesi, makineler, kimyanın sanayi ve tarıma uygulanması, buharlı gemi, demiryolları, elektrikli telgraflar, koskoca anakaraların ekilebilir kılınması, ırmakların ulaşımaya açılması, mantar gibi biten dev nüfuslar – daha önceki çağlarda, toplumsal emeğin bağrında böylesi üretici güçlerin yattığına ilişkin bir önsezi olsun var mıydı acaba?

Demek ki, burjuvazinin temeli üstünde yükseldiği üretim ve değişim araçları feodal toplumda oluşmuştu. Bu üretim ve değişim araçlarının gelişimi belirli bir aşamaya geldiğinde, feodal toplumun üretim ve değişim koşulları, tarım ve manifaktürün feodal örgütlenmesi, özetle feodal mülkiyet ilişkileri, gelişmiş bulunan üretici güçlere ayak uyduramamakla kalmamış, ayak bağı olup çıkmıştı. Bunların sökülüp atılmaları gerekiyordu ve öyle de oldu.

Bunların yerini, kendisine uygun kılınmış bir toplumsal ve siyasal yapı ile burjuva sınıfının ekonomik ve siyasal egemenliği eşliğinde serbest rekabet aldı.

KLASİKLER

Karl Marx ve Friedrich Engels'in Komünistler Birliği'nin programı olarak kaleme aldıkları *Komünist Manifesto*, 1848 Şubat'ında, tüm Avrupa'nın devrimci ayaklanmalarla çalkalandığı bir dönemde, Londra'nın küçük bir basımevinde basıldı. Bilimsel sosyalizmin kitlesel siyaset sahnesine çıkışının ilk ciddi işareti olan *Komünist Manifesto*, yayımlandığı günden bu yana en çok okunan ve en çok tartışılan toplumsal ve siyasal metinlerden biri olmakla kalmadı, tarihteki bütün sosyalist ve komünist partilerin programlarının temelini oluşturdu; dünyanın ve milyonlarca insanın yaşamının değişmesinde belirleyici bir rol oynadı. Modern çağda başka hiçbir siyasal hareket, döneminin toplumsal, ekonomik ve sınıfsal koşullarını kavrayışındaki derinlik, çözümleyişindeki gözüpeklik ve üslubunun gücü bakımından, *Manifesto*'yla kıyaslanabilecek bir metin ortaya çıkaramadı.

Bugün Marksist hareketin temel belgesi ve devrimci bir klasik sayılan *Komünist Manifesto*'yu, Marx ve Engels'in daha sonraki basımlara yazdıkları önsözler eşliğinde ve eserin Türkiye serüveni-ne ışık tutan bir önsözle sunuyoruz.

Kapak resmi: Barikatlarda Savaş, Berlin, 1848 (Sanatçı bilinmiyor)

 can

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-1005-4

9 789750 710056